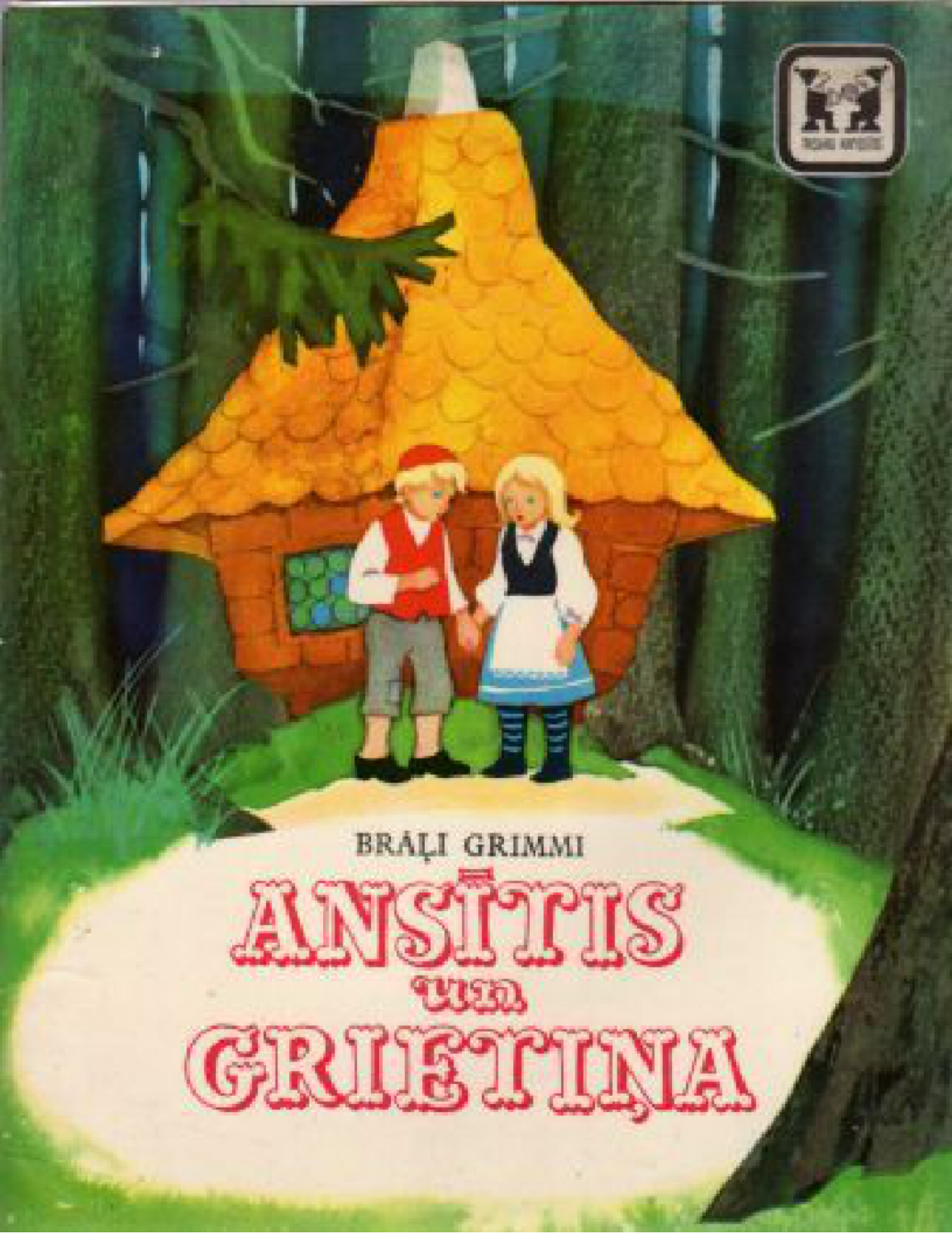

BRĀĻI GRIMMI

ANSĪTIS UN GRIETIŅA

SHOUT
SHARE
IT

Annotation

Brāļi Grimmi
Ansītis un Grietiņa
No vācu valodas tulkojis Ernests Birznieks-Upītis
Ilustrējis Indulis Zvagūzis
Noskanējis gramatu un failu izveidojis Imants Ločmelis imantslochmelis@inbox.lv
Izdevniecība Liesma 1972

•

Brāļi grimmi
Ansītis un Grietiņa

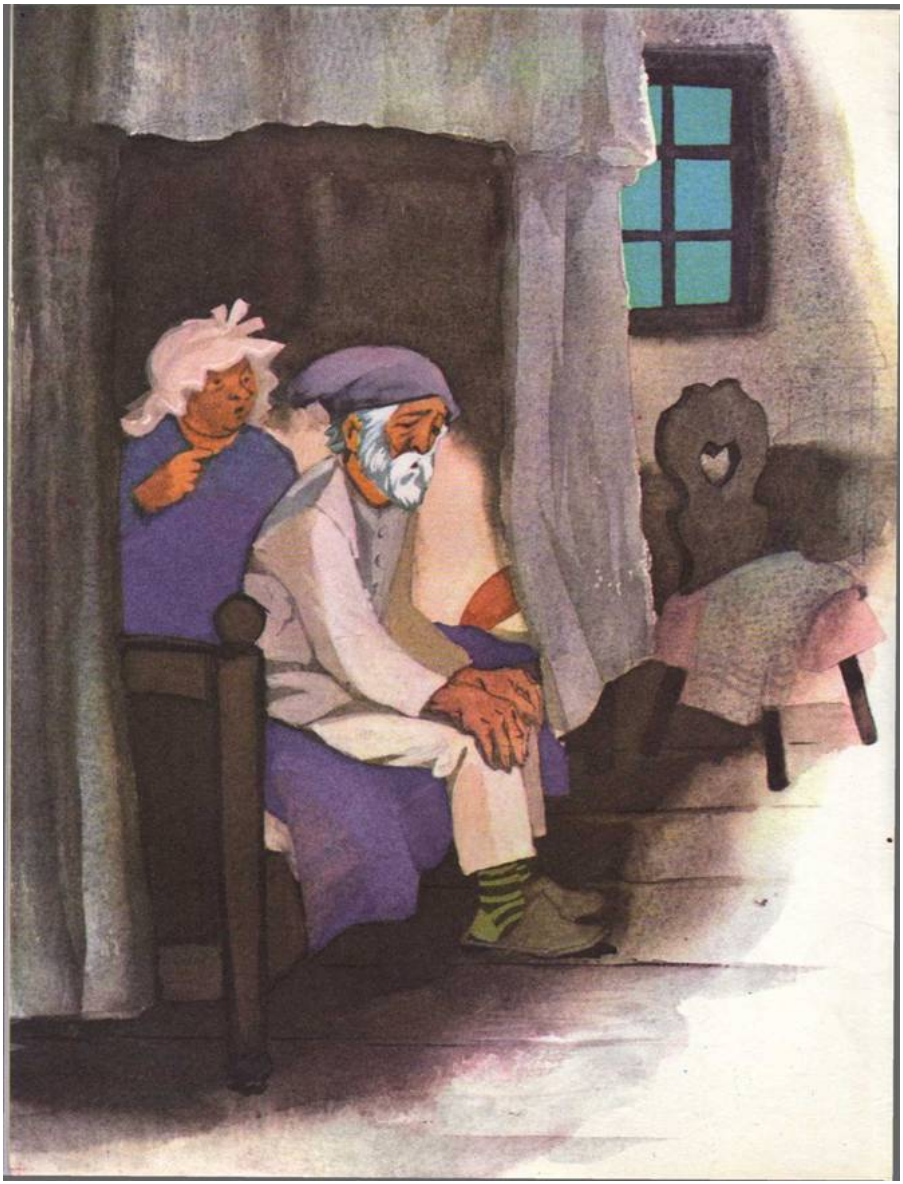

Kāda liela meža tuvumā dzīvoja nabaga malkas cirtējs ar savu sievu un diviem bērniem. Zēnu sauca par Ansīti un meiteni — par Grietiņu. Viņiem bija vāja iztikšana un maz ko ēst, un reiz, kad tajā zemē viss kļuva dārgāks, tēvs vairs nespēja nopelnīt pat dienišķo maizi. Domās un rūpēs viņš vakarā valstījās pa gultu, nopūtās un teica sievai:

— Kas ar mums būs? Ko mēs dosim ēst saviem nabaga bērniņiem, kad pašiem nekā vairs nav?

— Zini ko, vīriņ, — sieva atbildēja, — aizvedīsim rīt mazā gaismiņā bērnus uz meža biezokni. Iekursim viņiem tur uguni un iedosim katram pa gabaliņam maizes, paši aiziesim darbā un atstāsim tos tur vienus. Viņi vairs neatradīs ceļu uz mājām. Lai tad labie gari par viņiem gādā.

— Nē, sieviņ, — vīrs atteica, — to es nedarīšu. Mana sirds nepielaiž atstāt bērnus vienus pašus mežā. Tur taču viņus var saplosīt meža zvēri.

— Ak tu muļķi, — sieva sacīja, — tad mirsim visi četri bada nāvē. Sāc tikai laikus gādāt zārkiem dēļus.

Un sieva nedeva vīram miera, līdz viņš beidzot piekāpās.

Abi bērni, nevarēdami aiz izsalkuma iemigt, dzirdēja visu, ko pamāte teica tēvam.

Grietiņa rūgti raudāja un sacīja Ansītim:

— Nu mēs esam pagalam.

— Klusu, Grietiņ, — Ansītis mierināja, — nebēdā, es zinu, kā izpalīdzēties.

Kad vecāki aizmiga, Ansītis piecēlās, apvilka savas drēbītes, attaisīja durvis un izgāja laukā. Mēness gaiši spīdēja, un durvju priekšā uz celiņa vizēja balti akmentiņi. Ansītis noliecās un pielasīja ar

tiem pilnas kabatas. Tad viņš ielīda atpakaļ istabiņā.

— Nerūpējies, mīļā māsiņ, guli vien mierīgi, gan viss būs labi, — viņš pateica un iegūlās gultiņā.

Mazā gaismiņā pamāte pienāca pie gultas un modināja bērnus.

— Celieties augšā jūs, sliņķi, iesim uz mežu pēc malkas!

Viņa iedeva katram gabaliņu maizes un sacīja:

— Te jums būs kāds mazums pusdienai, tikai nenoēdiet to tūliņ, jo vairāk nekā nedabūsiet.

Grietiņa paņēma maizi un ielika priekšautiņā, jo Ansītim bija kabatas pilnas ar oļiem. Tad visi kopā devās uz mežu. Kad viņi

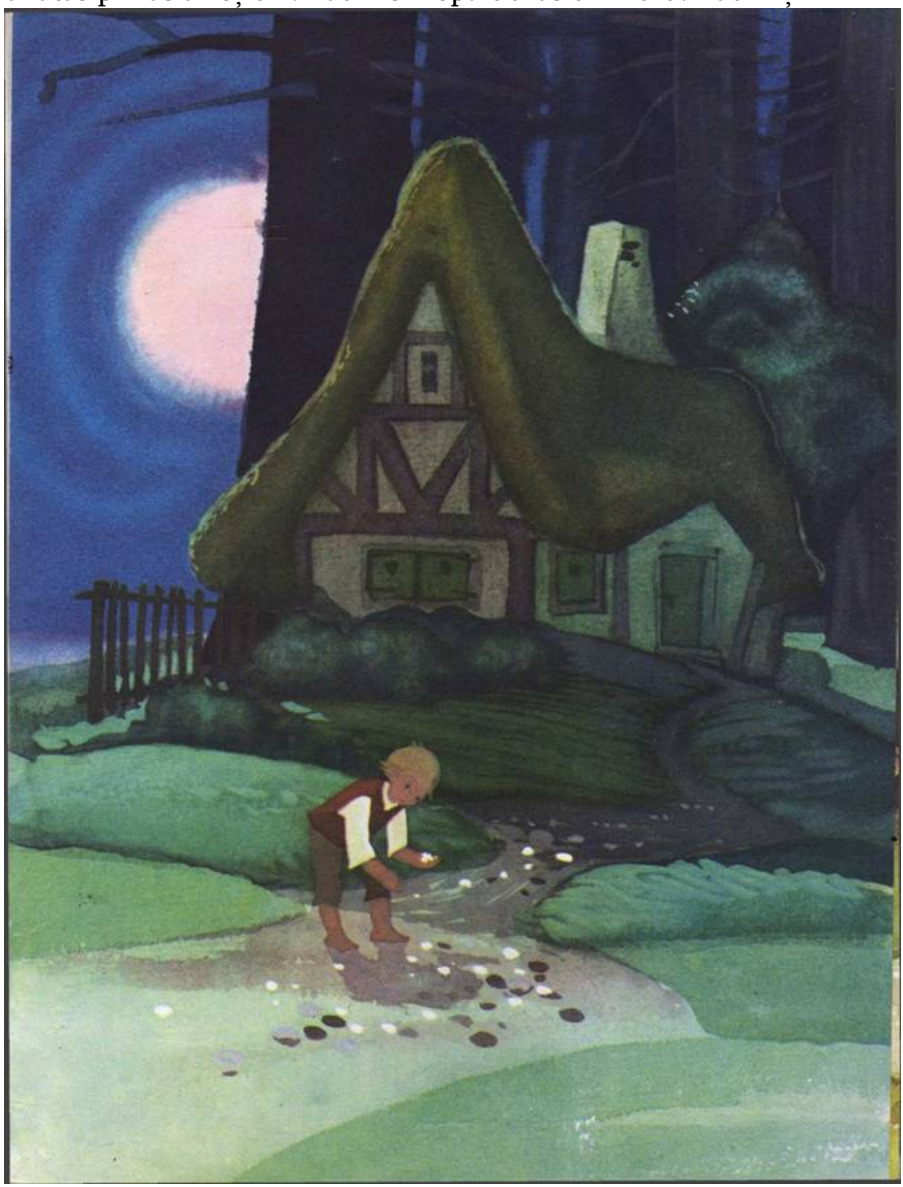

brītiņu bija gājuši, Ansītis apstājās un skatījās atpakaļ uz mājām.

Tā viņš darīja vairākas reizes. Tēvs prasīja:

— Ansīt, ko tu skaties un paliec nopakaļus? Piesargies, ka nepaklūpi.

Bet Ansītis laiku pa laikam apstājās, lai nomestu uz takas pa olītim.

Kad viņi nonāca meža vidū, tēvs ieteicās:

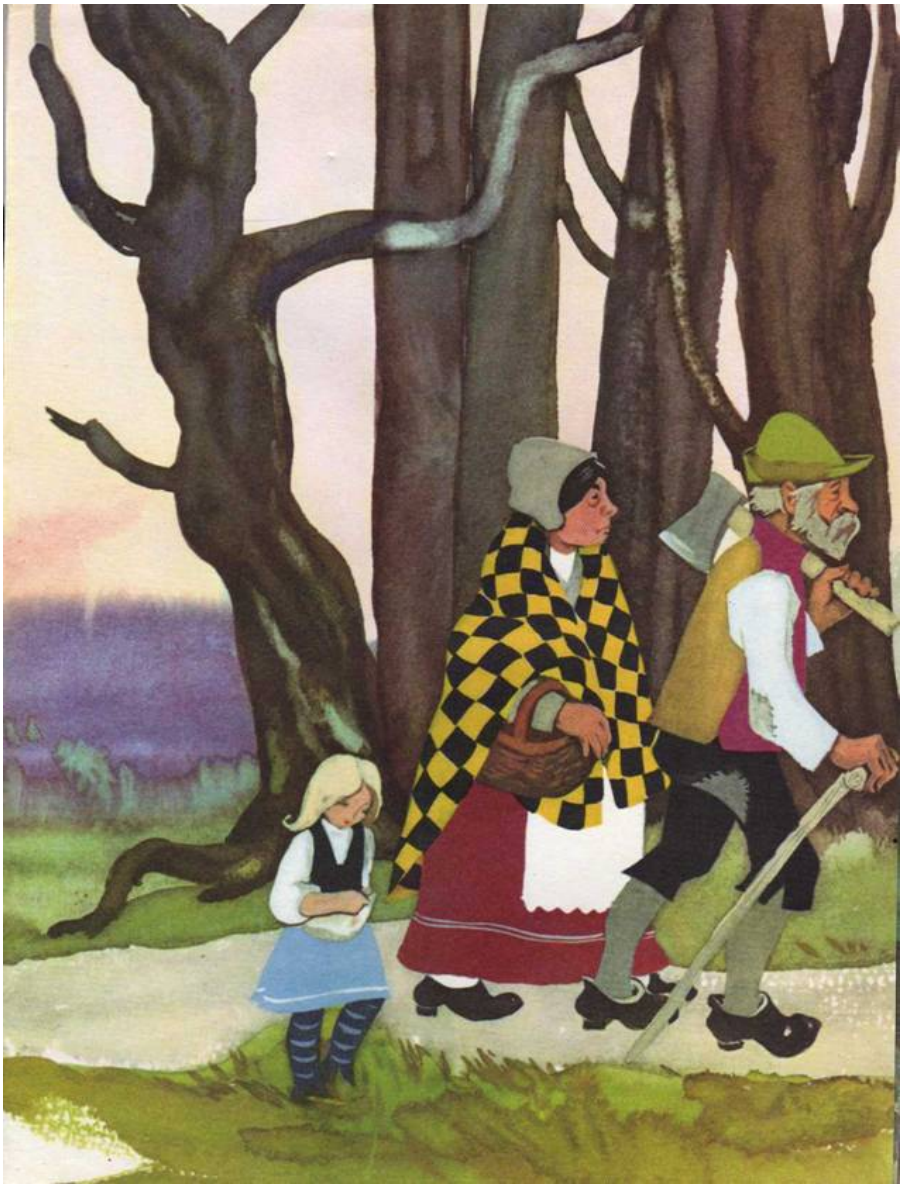

— Nu, bērni, tagad salasiet zarus, es iekuršu uguni, lai jums nebūtu auksti.

Ansītis un Grietiņa sanesa žagarus, sakrāva tos čupā. Kad liesmas šāvās jau labi augstu, pamāte teica:

— Pasēdiet nu pie uguns un atpūtieties. — Un vecāki aizgāja tālāk mežā cirst malku.

Ansītis un Grietiņa sēdēja pie ugunskura un, kad pienāca pusdienas laiks, apēda katrs savu maizes gabaliņu. Viņi dzirdēja cirvja klaudzienus un domāja, ka tēvs vēl tuvumā. Tikai klaudzētājs nebija cirvis, bet zars, ko pret nokaltušu koku svaidīja vējš. Tā, ilgi sēžot, bērniem aiz noguruma uznāca miegs, un viņi aizmiga. Kad viņi

pamodās, bija jau tumša nakts. Grietiņa sāka raudāt un bēdāties, kā tikšot ārā no meža. Ansītis to mierināja un teica:

— Pagaidi tikai drusciņ, kad uzlēks mēness, tad mēs atradīsim ceļu.

tā.mm

Kad uzlēca pilns mēness, Ansītis saņēma māsiņas roku savējā, un viņi gāja visu nakti no akmentiņa līdz akmentiņam, līdz laimīgi izkļuva ārā no meža un drīz pieklauvēja pie savas mājas durvīm. Pamāte atvēra durvis un, ieraudzījusi bērnus, teica:

— Jūs laikam bijāt mežā aizgulējušies; mēs domājām, ka būsiet aizskrējuši prom.

Bet tēvs priecājās; viņš visu laiku bija sev pārmetis, ka atstājis bērnus mežā.

Pēc kāda laika meža cirtēju atkal piemeklēja liels trūkums, un bērni dzirdēja, ka pamāte naktī atkal pierunā tēvu:

— Viss ir apēsts, mums atlicis viens vienīgs kukulis maizes, pēc tam visam beigas. Bērni jādabū prom, cita glābiņa mums nav.

Tēvam gan bija ļoti smagi ap sirdi, tomēr viņš beigu beigās piekāpās.

Bērni bija vēl nomodā un dzirdēja sarunu. Kad vecāki aizmiga, Ansītis gribēja atkal iziet ārā un salasīt oļus, bet — ak vai! — durvis šoreiz bija aizslēgtas.

Agri no rīta pienāca pamāte, pamodināja bērnus, iedeva viņiem pa gabaliņam maizes, un visi devās uz mežu. Pa ceļam līdz meža biezoknim Ansītis laiku pa laikam nobirdināja zemē maizes drupatiņas. Iekūra atkal ugunskuru. Vecāki aizgāja un atstāja bērnus vienus. Pusdienā viņi apēda Grietiņas maizīti, jo Ansītis savu bija

sadrupinājis un izbirdinājis. Viņi nogulēja līdz pat lielai tumsai. Kad uzlēca mēness, bērni posās uz mājām, bet maizes drupatas neatrada, jo meža putni tās bija uzknābājuši. Ansītis tomēr mierināja Grietiņu:

— Neuztraucies, gan mēs ceļu atradīsim. — Taču viņi to neatrada. Bērni staigāja visu nakti un otru dienu līdz vakaram, bet nevarēja un nevarēja tikt laukā no meža. Viņi jutās ļoti izsalkuši, jo bija uzēduši tikai dažas ogas, kuras atrada turpat mētrās.

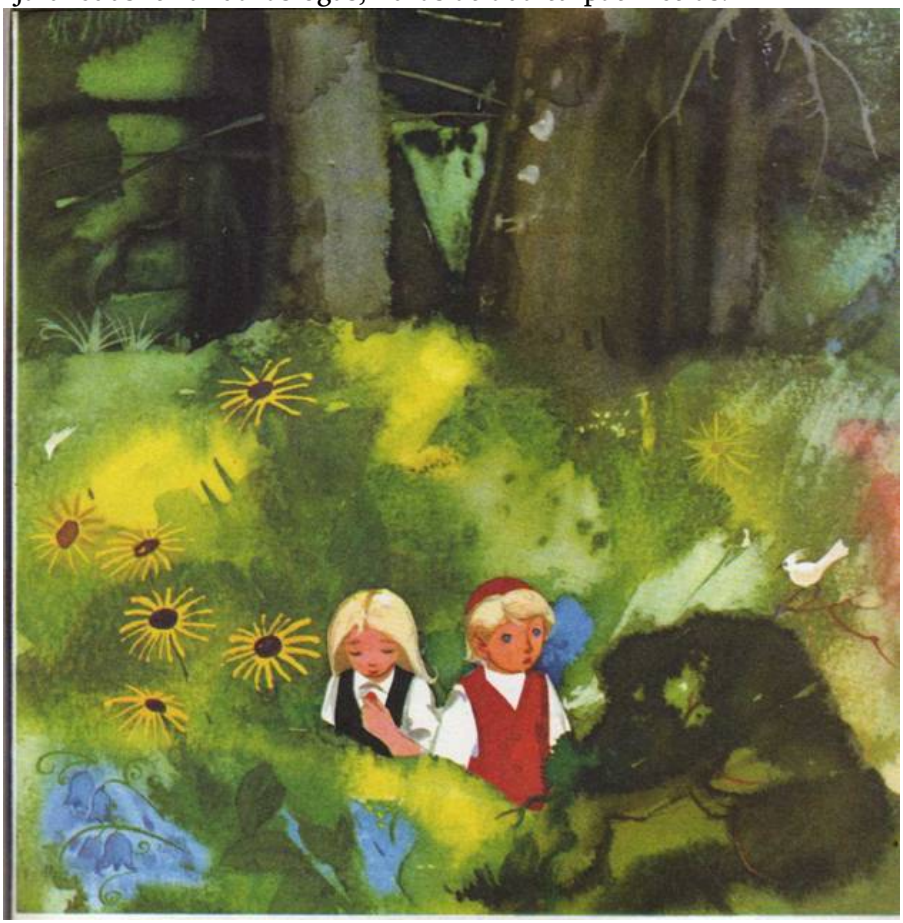

Pienaca jau trešās dienas rīts, kopš bērni bija atstajuši teva mājiņu. Ap pusdienas laiku viņi ieraudzīja skaistu, sniegbaltu putniņu

tupam uz zara. Putniņš tik jauki dziedāja, ka bērni apstājās un sāka klausīties. Kad putniņš beidza dziedāt, tas izplēta spārniņus un laidās viņiem pa priekšu. Bērni gāja viņam nopakaļ, kamēr

nonāca līdz mājiņai, uz kuras jumta putniņš nometās. Bet kāda izska tljās mājiņa? Tā bija uzcelta no maizes un apjumta ar cepumiem, bet logi bija no dzidra cukura.

— Te tikai taisāmies klāt, — Ansītis teica un nolauza gabaliņu no jumta. — Ēd tu, Grietiņ, no loga, tas ir salds.

Meitene piestājās pie loga un knibinājās gar rūtīm. Tad no iekšienes kāds ieprasījās:

— Knibu knābu, dūjiņas,
Kas knibinās pie mājiņas?

Bērni atbildēja:

— Tas vējiņš, vējiņš,
Debesu bērniņš!

Viņi tikai ēda un nelikās traucēties. Te uz reizi atvērās durvis, un ārā izlīda uz kruķiem atspiedusies sarukusi vecene. Ansītis un Grietiņa briesmīgi sabijās. Vecene šūpoja galvu un noprasīja:

— Kas jūs, mīļie bērniņi, uz šejieni atveda? Nāciet tikai iekšā un palieciet pie manis, jums neviens nekā ļauna nedarīs.

Viņa paņēma abus pie rokas un ieveda mājiņā. Te vecā salika uz galda gardus ēdienus: pienu un pankūkas ar cukuru, ābolus un riekstus. Pēc tam viņa uzčubināja divas skaistas gultiņas, un Ansītis ar Grietiņu gāja gulēt un domāja, ka viņi ietikuši debesīs.

Bet otrā rītā, kad abi uzcēlās, vējš bija sagriezies pavisam no citas puses: izrādījās, ka vecene ir ļauna ragana, kura uzcēlusi tik gardu mājiņu tikai tādēļ, lai pielabinātu bērnus un tad tos apēstu.

Viņa saķēra Ansīti un aizvilka sev līdzi uz nelielu kūtiņu, te tam bija jālien iekšā, un ragana aizslēdza restainās durvis. Bet Grietiņai

bija čakli jāstrādā un jāveic visi mājas darbi. Ansltim deva gardākos kumosus, jo vecene viņu gribēja nobarot. Katru rītu tā pielīda pie būdiņas un sauca:

— Ansīt, padod šurp savu pirkstiņu, lai palūkojos, vai drīz nebūsi nobarojies.

Ansītis katrreiz stiepa pretī apaļu kauliņu; raganai bija apsāpējušas acis, tālab viņa lāgā nevarēja redzēt un domāja, ka tas ir Ansīša pirkstiņš. Ragana brīnījās, ka Ansītis netop nemaz dūšīgāks. Beidzot viņai zuda pacietība, un viņa kādu rītu noteica:

— Klausies, Grietel, esi labi čakla un sanes katlā ūdeni! Lai nu Ansītis būtu kāds būdams — trekns vai vājš, rīt es viņu nokaušu un likšu katlā.

Vai, kā tas māsiņai ķērās pie sirds!

— Mīļais dieviņ, palīdzi taču mums, — viņa lūdzās. — Labāk lai mūs mežā būtu saplosījuši plēsīgi zvēri, tad mēs būtu vismaz nomiruši kopā.

— Mitējies nu gaudot, — ragana apsauca, — tas neko nelīdzēs.

Otrā rītā tika izkurināta krāsns, jo vecene teica, ka papriekš jāizcepot maize. Viņa sūtīja nabaga Grietiņu pie krāsns.

— Ielien palūkoties, — ragana teica, — vai krāsns ir krietni izkurināta, vai varam šaut maizi iekšā.

Ja Grietiņa ielīstu krāsnī, vecene būtu aizšāvusi durtiņas, Grietiņu izcepinājusi un apēdusi. Bet Grietiņa nojauta, kas vecenei prātā, un tādēļ teica:

— Es nezinu, kā to izdarīt, nezinu, kā lai tur ielienu.

— Ak tu muļķa zoss, — vecene atteica, — krāsns mute taču ir diezgan liela, redzi, pat es varu ielīst.

Un viņa pielīda jo tuvu un iebāza galvu krāsnī. Tad Grietiņa veceni pagrūda, tā ka šī ieklupa pavisam iekšā, aizcirta dzelzs durvis un aizšāva vēl bultu priekšā. Hu, kā ļaunā ragana nu kauca, bet

Grietiņa skrēja taisni pie Ansīša, atslēdza viņa kūtiņu un sauca:

— Ansīt, tagad mēs esam glābti, vecā ragana ir pagalam!

Tad Ansītis jautri izlēca no sava cietuma, un nu viņi staigāja pa mājiņu un pildīja kabatas ar pērlēm un dārgiem akmeņiem, ko atrada sabērtus vairākās lādēs.

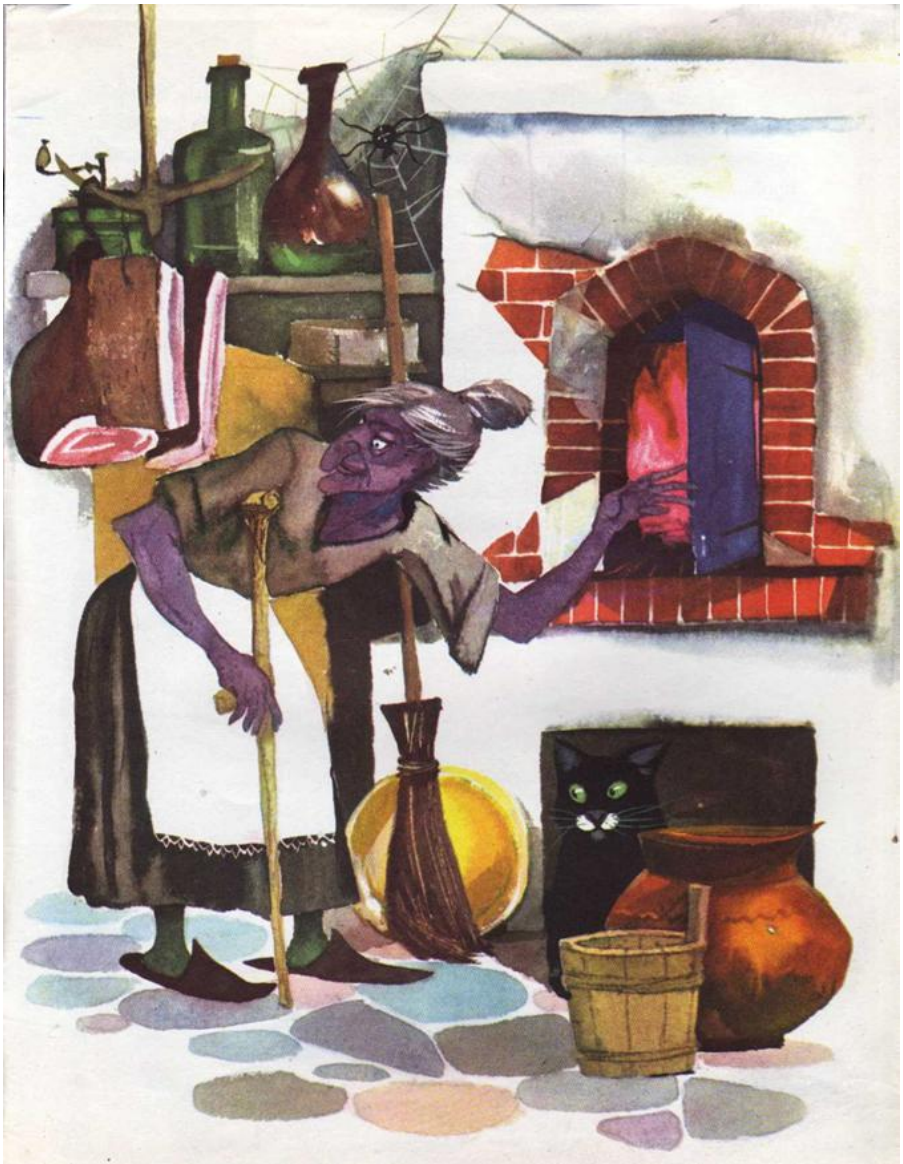

— Bet nu steigsimies prom no raganas meža, — Ansltis ieteicās. Un viņi steidzās, cik ātri vien varēdami, un skrēja tikai uz priekšu. Beidzot mežs kļuva pazīstams, kamēr viņi iznāca pie kādas pļaviņas.

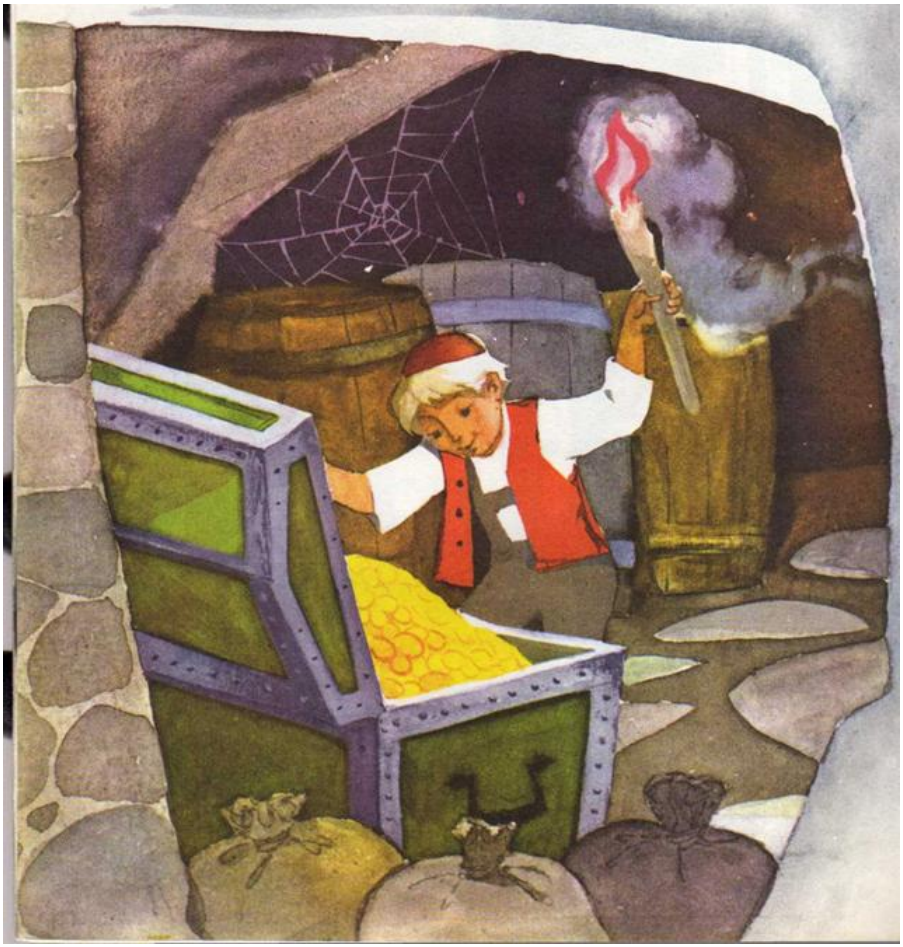

Vai tā tur nebija viņu mājiņa?

Nu abi bija atkal mājās. Skaļi saukdami: «Tēt, tēt!» — viņi metās istabā un krita tēvam ap kaklu. Pamāte pa to starpu bija nomirusi.

Grietiņa izkratīja savu priekšautiņu, un pērles un dārgakmeņi izbira pa visu grīdu. Arī Ansītis iztukšoja savas kabatas. Nu visām rūpēm bija gals.

Pasaciņa mana beidzas, pelīte pagrīdē steidzas; kas viņu noķers, varēs izšūdināt sev lielu, lielu cepuri.

Die Kinderund Hausmдrchen der Brьder Grimm HANSEL UND GRETEL Der Kinderbuchverlag. Berlin 1955

Братья Гримм ГЕНЗЕЛЬ И ГРЕТТЕЛЬ Переводчик Э. Бирзниек-Упит Художник И. Звагузис. Издательство «Лиесма» Рига 1972 На латышском языке

Redaktore A. Sprīvule. Māksi, redaktors H. Purviņš. Tehn. redaktore A. Pētersone. Korektore I. Gintere. Nodota salikšanai 1971. g. 12. novembrī. Parakstīta iespiešanai 1972. g. 12. jūlijā. Ofseta papīrs 120 g , formāts 60 X 90 1/8. 3 fiz. iespiedi.; 3 uzsk. iespiedi.; 5,1 izdevn. 1. Metiens 80 000 eks. Maksā 73 kap. Izdevniecība «Liesma» Rīgā, Padomju bulv. 24. Izdevn. Nr. 24878 B152. Iespiesta Latvijas PSR Rīgas Paraugtipogrāfijā, Vienības gatvē 11. Pasūt. Nr. 534 A (Vācu) 7—6—1